

Innst. 84 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Meld. St. 27 (2015–2016)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet

Til Stortinget

Sammendrag

Formålet med meldingen er å presentere regjeringens overordnede politikk for hvordan vi i Norge kan utnytte IKT til samfunnets beste.

Regjeringens IKT-politikk har to hovedmålsettinger:

- En brukerrettet og effektiv offentlig forvaltning
- Verdiskaping og deltakelse for alle

Hovedmålsettingene behandles i meldingens del II og del III.

Tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett med tilstrekkelig kapasitet er en sentral forutsetning for å nå målene for IKT-politikken. Stortinget har bedt regjeringen om å legge frem en nasjonal plan for elektronisk kommunikasjon (ekomplan), jf. Stortingets vedtak 24. april 2014 i samsvar med innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen (Innst. 164 S (2013–2014)). Regjeringens politikk for elektronisk kommunikasjon er omtalt i meldingens del IV.

Digitaliseringen medfører utfordringer som sektorene ikke kan løse hver for seg. Regjeringen ser derfor behov for å ta opp sektorovergrepene problemstillinger knyttet til digitalisering som det har en samfunnsmessig merverdi å ha en overordnet og koordinert tilnærming til.

Meldingen presenterer ikke status og politikk på alle sektorområdene, men identifiserer viktige felles forutsetninger og innsatsfaktorer.

Regjeringen har fem hovedprioriteringer som tydeliggjør hva regjeringen ser som det viktigste fremover:

- Brukeren i sentrum
- IKT er en vesentlig innsatsfaktor for innovasjon og produktivitet
- Styrket digital kompetanse og deltakelse
- Effektiv digitalisering av offentlig sektor
- Godt personvern og god informasjonssikkerhet

Del I Bakgrunn – utviklingstrekk og internasjonale sammenligninger

Del I beskriver regjeringens hovedmål og hovedprioriteringer i IKT-politikken. Den omhandler også viktige utviklingstrekk og presenterer internasjonale sammenligninger.

Regjeringen har høye ambisjoner om å fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor, samtidig som innbyggere og næringsliv har forventninger om en enklere hverdag. Bruk av IKT og bevisst utnyttelse av digitaliseringens muligheter gjør at vi kan oppnå begge deler.

Prioriteringene i den nasjonale IKT-politikken påvirkes av utviklingen internasjonalt. IKT-politikken er derfor et viktig område for internasjonalt samarbeid.

Det er gjort en rekke studier av betydningen av IKT for økonomisk verdiskaping. Selv om det historisk har vært vanskelig å kvantifisere IKTs bidrag til produktivitetsveksten, er det slått fast at IKT har gitt, og fortsatt vil gi, betydelige bidrag til økt produktivitet og økonomisk vekst.

Produktivitetskommisjonen peker i sin første rapport på at mer og bedre bruk av teknologi vil være avgjørende for økt produktivitet både i offentlig sektor og i næringslivet (NOU 2015:1). Produktivitetskommisjonen legger til grunn at oljesektoren også framover vil være viktig i norsk økonomi, men at Norge over tid vil måtte basere seg på en omstilling til en mer kunnskapsbasert økonomi. IKT vil spille en viktig rolle i denne omstillingen.

Norge er et modent digitalt marked. En stor andel av befolkningen har tilgang til Internett, og en stor andel bruker Internett daglig. Flere tjenesteytende næringer, som bank, finans og reiseliv, har i betydelig grad digitalisert sine forretningsprosesser med store effektiviseringsgevinster. Norge har også lyktes på mange områder i arbeidet med å digitalisere offentlige tjenester. Statlige virksomheter og kommuner tilbyr stadig flere digitale tjenester, og bruken av tjenestene øker betydelig.

Norge scorer generelt høyt i internasjonale rangeringer for IKT-utvikling. Den raske utviklingen tilsier allikevel at vi hele tiden må forbedre oss for å kunne henge med blant de beste. Dette er essensielt for å kunne utnytte digitaliseringens potensiale for omstilling og økt produktivitet i enda sterkere grad i tiden framover.

Del II IKT-politikk for en brukerrettet og effektiv forvaltning

Meldingens del II omhandler hvordan regjeringen vil legge til rette for at offentlig sektor er i stand til å realisere disse gevinstene. Med denne meldingen varsler regjeringen et digitalt taktskifte og et høyere ambisjonsnivå. Regjeringen setter brukerens behov i sentrum. Tjenester skal oppleves som helhetlige og sammenhengende.

Offentlige virksomheter har ulike utgangspunkt for sin digitalisering. Mange sektorer er kommet langt i sitt digitaliseringsarbeid, men det er mer å hente. Regjeringen varsler i meldingen en styrking av digitalt førstevalg og fortsatt arbeid i retning av digital selvbetjening og det som ofte omtales som automatisert saksbehandling. Det innebærer for eksempel at vedtak kan fattes og tjenester tilbys uten at innbyggeren må søke om å få tjenesten. Regjeringen vil at det skal arbeides systematisk for å oppnå dette. De ulike sektorene må kartlegge hvordan digitalt førstevalg best kan fullføres på deres områder, og utarbeide konkrete planer for dette.

Bedre digitale tjenester forutsetter at forvaltningen styrker arbeidet med informasjonsforvaltning. Dette kan gi store samfunnsøkonomiske gevinster. I stedet for at brukerne må spørres på nytt om informasjon de allerede har levert til forvaltningen, skal informasjon til forvaltningen kunne leveres kun én gang. For å få dette til må forvaltningen ha bedre

oversikt over den informasjonen den besitter. Denne meldingen varsler flere grep for å legge til rette for dette.

Dette arbeidet forutsetter at forvaltningen også gjenbraker informasjon eller løsninger som dekker behov som flere virksomheter har. Meldingen varsler at både stat, kommune og ulike sektorer bør benytte fellesløsninger for å lage brukervennlige og sammenhengende digitale tjenester. Meldingen presenterer strategiske prinsipper som skal ligge til grunn for dette arbeidet. Å legge til rette for samvirke med løsninger i andre europeiske land er viktig. Dette gjøres blant annet gjennom norsk deltakelse i EU-programmet CEF Digital, som understøtter etablering av en felles europeisk digital infrastruktur.

De fleste tjenestene som brukes fra offentlig sektor, er kommunale. Meldingen legger derfor opp til at statlige virksomheter tar et større ansvar for å utvikle tjenester som kommunesektoren kan benytte. Difi og KS (kommunesektorens organisasjon) vil få en sentral rolle i å legge til rette for dette. Meldingen varsler også nasjonale overordnede prioriteringer og veivalg for å fremme digitale løsninger i helse- og omsorgssektoren.

Meldingen beskriver den strategiske tilnærmingen til styring og samordning av digitaliseringsarbeidet. Regjeringen vil opprettholde at den enkelte sektor har ansvar for egen virksomhetsutvikling. Samtidig skal Difi styrkes som samordningsorgan for digitalisering i offentlig sektor i samarbeid med andre viktige aktører, som KS og Brønnøysundregistrene.

Regjeringen mener det er behov for å ta nasjonale grep for økt digitalisering av oppgaver som løses på tvers i forvaltningen, og varsler i meldingen flere tiltak som skal understøtte dette. Statlige virksomheter vil på mange fagfelt ha et større samlet kompetansemiljø og mer ressurser enn for eksempel den enkelte kommune kan ha. Statlige virksomheter har derfor bedre forutsetninger for å kunne være pådrivere og ta en koordinerende rolle i arbeidet med å lage gode digitale tjenester på tvers av forvaltningsnivåer.

Et forsiktig anslag over innkjøp av IKT i offentlig sektor i 2014 er 16,6 mrd. kroner. Det er viktig å sørge for at vi får best mulig nytte av disse investeringene. Å sørge for mer profesjonalserte digitaliseringsprosjekter i offentlig sektor er en viktig del av dette. Slik profesjonalisering vil også kunne gi en sterkere innovasjonsimpuls til næringslivet.

For å hjelpe statlige virksomheter i å lykkes med digitaliseringsprosjekter har regjeringen fra 2016 etablert Digitaliseringsrådet. Rådet tilbyr kvalitets sikring i alle faser av digitaliseringsprosjekter og skal bidra til at færre prosjekter overskrider sine budsjetter. Fra 2016 er det også etablert en ny medfinansieringsordning for statlige digitaliseringsprosjekter.

Dette er et stimulerings tiltak for å øke digitaliseringsstempoen og gi reell gevinstrealisering.

Del III IKT-politikk for verdiskaping og deltagelse for alle

Del III beskriver hvordan den digitale økonomien kan bidra til vekst og sysselsetting. Regjeringen vil legge til rette for at Norge utnytter mulighetene IKT gir for verdiskaping og innovasjon gjennom tilpasning av regelverk, gode rammebetingelser og fjerning av hindringer.

Utfordringene knyttet til det digitale rom er globale, og internasjonalt samarbeid er en nødvendig forutsetning for å lykkes med IKT-politikken. EU har etablert et velfungerende marked for fysiske varer og tjenester som Norge er del av. Det finnes imidlertid fortsatt en rekke hindringer for fri flyt av digitale tjenester over landegrensene. Dette er bakgrunnen for EUs arbeid med en strategi for det digitale indre markedet (DSM-strategien). EUs strategi for et digitalt indre marked er et viktig utgangspunkt for denne stortingsmeldingen.

Regjeringen legger vekt på betydningen digitalisering og digital teknologi har for samfunnets utvikling generelt, og for dets evne til innovasjon, og at de fremtidige mulighetene for økt produktivitet og økonomisk vekst blir utnyttet for å understøtte den omsittingen norsk økonomi må gå inn i etter oljealderen. Regjeringen vil derfor legge til rette for at vi kan utnytte og forstå datadrevet innovasjon og teknologibruk slik at vi kan hente ut gevinstene og håndtere utfordringene. Eksempler på dette er fremveksten av delingsøkonomien, viderebruk av offentlige data, bruk av stordata samt utviklingen av smarte byer.

I møte med denne utviklingen må myndighetene følge med på den raske innovasjonstakten og samtidig legge til rette for fremveksten av nye innovative tjenester og produkter. Dette gjelder ikke minst for delingsøkonomien, hvor regjeringen er opptatt av å finne den riktige balansen mellom å ta hensyn til samfunnsmessige viktige verdier og å åpne opp for innovasjon. Det er i den forbindelse viktig å være varsom med å pålegge nye delingstjenester reguleringer og plikter som kan begrense potensialet for innovasjon og økonomisk vekst.

Selv om Norge har høy bruk av IKT i befolkningen, er det mange som av ulike grunner ikke får tatt del i den digitale utviklingen. Derfor er en av hovedprioriteringene i IKT-politikken økt digital kompetanse og deltagelse. Digital kompetanse skal, fra grunnopplæringen og gjennom alle faser i livet, styrkes for å sikre deltagelse og tillit til digitale løsninger. Universell utforming av IKT bygger på tanken om at digitale tjenester skal være tilgjengelige for alle – uavhengig av alder, funksjonsevne og utdan-

ningsnivå, og er et viktig element i regjeringens IKT-politikk.

For å unngå digitale skiller i befolkningen mener regjeringen at alle kommuner bør ha et veiledningstilbud til innbyggere som har behov for hjelp til digital deltagelse. Dette kan for eksempel være en del av folkebibliotekenes generelle veiledningstilbud, kommunens servicekontor eller veiledning fra kommunale fagavdelinger. Meldingen varsler at regjeringen vil inngå en samarbeidsavtale med KS om et slikt konsept. Konseptet vil utvikles i samarbeid med KS og aktuelle statlige etater med mange innbyggerrettede tjenester. Helse- og omsorgssektoren står overfor store utfordringer i årene som kommer. Meldingen varsler at regjeringen vil legge til rette for økt bruk av velferdsteknologi og mobil helseteknologi for å styrke brukernes mestring i hverdagen og gi bedre utnyttelse av helse- og omsorgstjenestens ressurser.

Digitalisering har hatt store økonomiske og strukturelle konsekvenser for mediebransjen. Samtidig skaper den teknologiske utviklingen nye utfordringer, for eksempel for opphavsretten og reguleringer på medieområdet hvor regjeringen har pågående prosesser.

IKT-kompetanse og -forskning er en grunnleggende forutsetning for digitalisering av Norge. Grunnopplæringen i skolen må derfor legge til rette for kunnskap både om effektiv bruk av IKT og om muligheter for å skape noe med IKT. Høy kvalitet innen IKT-forskningen er med på å sikre kompetanse og tilgang til nye ideer i næringsliv og offentlig forvaltning, og er på denne måten med på å gi grobunn for både nyetableringer og økt produktivitet.

Den digitale utviklingen utfordrer etablerte personvernprinsipper. Samtidig kan ny teknologi gi nye muligheter for styrket personvern. Personopplysninger registreres og lagres i stadig større grad. Opplysningene fremstår som mer tilgjengelige og kan enkelt kobles mot andre data. Godt personvern er en av regjeringens hovedprioriteringer. Personvern skal være en integrert del av utviklingen og bruken av IKT. Regjeringen vil legge til rette for at den enkelte i størst mulig grad har råderett over egne personopplysninger. Behandling av personopplysninger skal baseres på gode forholdsmessighetsvurderinger med utgangspunkt i formålet med behandlingen.

De fleste kritiske infrastruktur og samfunnsviktige funksjoner er i dag digitalisert. Dette medfører nye sårbarheter i samfunnet. Digitalisering har medført at flere samfunnsområder er gjensidig avhengig av hverandre, og situasjonen er blitt mer kompleks. Det er derfor en forutsetning at digitale systemer er sikre og pålitelige, og at virksomheter og privatpersoner har tillit til at systemer og nettverk fungerer som de skal. Informasjonssikkerhet skal

ivaretas med en risikobasert tilnærming med utgangspunkt i oppdaterte trussel- og sårbarhetsvurderinger. Informasjonssikkerhet skal følges opp gjennom god internkontroll.

Del IV Nasjonal plan for elektronisk kommunikasjon – elektronisk kommunikasjon for økt produktivitet og en enklere hverdag

Stortinget har bedt regjeringen fremme en nasjonal plan for elektronisk kommunikasjon (ekomplan). Stortingets bestilling er en god anledning for regjeringen til å presentere viktige deler av ekompolitikken. Ekomplanen omhandler derfor flere tema enn det som ble etterspurt av Stortinget.

Regjeringen legger frem en nasjonal plan for elektronisk kommunikasjon som både skal skape gode vilkår for konkurranse og innovasjon og samtidig sørge for at folk over hele landet får sikre og gode tjenester. Ekompolitikken må være fleksibel nok til å takle raske endringer, samtidig som vi sikrer trygge ekomtjenester for brukerne og stabile rammebetingelser for ekomtilbyderne som hvert år investerer store summer i raskere mobil- og bredbåndsnett over hele landet.

God elektronisk kommunikasjon legger til rette for økt produktivitet og en enklere hverdag. De senere årene har det vært store endringer i måten ekomtjenester produseres på og ikke minst i hvordan folk bruker elektronisk kommunikasjon. Fasttelefonen blir raskt erstattet av mobiltelefoni og sosiale medier. Nye nettbaserte tjenester utfordrer både ekomtilbyderne og ekommyndighetene. Regjeringen vil at reguleringsprinsipper som minimumsregulering, teknologinøytralitet og forutsigbare rammebetingelser skal ligge fast, samtidig som reguleringen tar inn de store endringene som bransjen er inne i.

Internett skal fungere likt for alle. Regjeringen vil arbeide for at Internett fortsatt skal være åpent og ikke-diskriminerende for alle typer kommunikasjon og innholdsdistribusjon.

Leveringsplikten på telefoni har vært en sentral del av ekompolitikken i mange år. Formålet har vært å sikre alle husstander og bedrifter over hele landet et minimumstilbud av kommunikasjonstjenester. Telenor har hatt leveringsplikt på tjenester som telefoni, digital linje, betalingstelefoner, telefonkatalog og tjenester til funksjonshemmede og andre sluttbrukere med spesielle behov. Flere av de leveringspliktige tjenestene er ikke lenger etterspurt eller har blitt erstattet av nye tjenester. Regjeringen har opphevet leveringsplikten for betalingstelefoner, elektronisk telefonkatalog og nummeropplysningstjenesten. Det skal også vurderes om det er mulig å innføre bedre og mer effektive ordninger enn de som leveres i dag for grupper med ulike funksjonsnedsettelse. Planen

drøfter også om leveringsplikten på tradisjonell telefoni gradvis kan erstattes av bredbåndstilgang.

Bredbåndspolitikken er viktig for at regjeringen skal nå målene som settes på en rekke samfunnsområder. Det er fortsatt stor vekst i tilgang til bredbånd og i bruk av bredbånd både i privatmarkedet og i bedriftsmarkedet. Regjeringen vil legge til rette for fortsatt utbygging av mobilt og fast bredbånd. Mobilt bredbånd og bruk av ekomtjenester på kollektivtransport blir en stadig viktigere del av bredbåndspolitikken, og mobiltilbyderne bygger for tiden ut bedre dekning langs vei og for togreisende.

Ekomtilbyderne bærer store verdier for andre. Ekomnettene og -tjenestene må ha god sikkerhet og være robuste mot utfall og angrep. De norske ekomnettene er i dag sikrere og har færre utfall enn tidligere, samtidig som samfunnets stadig økende behov for ekomnett og ekomtjenester gjør at sikkerhet og beredskap er en viktig del av ekommyndighetens arbeid. Endringene i ekomnettene og truslene mot kommunikasjonen må følges opp av endringer i måten vi ivaretar sikkerheten i elektronisk kommunikasjon på. Videre er godt kommunikasjonsvern viktig for tilliten til ekomtjenester.

Frekvenser inngår som en avgjørende innsatsfaktor for tilbydere av mobilbaserte ekomtjenester og for annen samfunnskritisk infrastruktur. I tillegg er tilgang på frekvensressurser viktig for mange andre brukergrupper, som for eksempel kulturliv, ideelle organisasjoner, industri, anleggsvirksomhet og forskning. Regjeringen vil legge til rette for en effektiv utnyttelse av frekvenser som bedrer dekningen for mobile tjenester.

Styring og forvaltning av infrastrukturen for Internett blir viktigere i takt med Internetts økende betydning for kommunikasjon og handel. Regjeringen vil arbeide internasjonalt for å fremme gode forvaltningsprinsipper som åpenhet, ansvarlighet, transparens, representativitet og habilitet i de organisasjoner som kontrollerer grunnleggende deler av Internett.

Stadig mer av trafikken i ekomnettene går mellom automatiserte tjenester. Det finnes allerede en rekke enheter og systemer som kommuniserer med hverandre. Sensorer snakker med alarmsystemer og pulsmålere, som igjen forteller mobilen din hvordan det står til med hus og kropp. Dette kalles «tingenes Internett» og er et område i rask vekst. Norge er et meget digitalisert land, og folk er ivrige etter å ta nye løsninger i bruk. Regjeringen vil legge til rette for en god utvikling av tingenes Internett i Norge.

Regjeringen har satt følgende overordnede mål for ekompolitikken fremover:

- Mobil og bredbånd for vekst og deltakelse

- Innen år 2020 skal 90 prosent av husstandene ha tilbud om minst 100 Mbit/s basert på kommersiell utbygging i markedet.
- På lang sikt er målet at alle husstander skal ha tilbud om høyhastighetsbredbånd.
- Det skal være mobildekning der folk bor, jobber og ferdes.
- Gode ekomnett skal være en konkurransefordel for næringslivet over hele landet.
- Ekomyndigheten skal kartlegge etterspørsel etter og tilgang til infrastruktur som kan nyttiggjøres av datasentre.
- Det skal være enkelt å bygge bredbåndsnett.
- Reglene for legging av bredbåndskabel langs kommunal og fylkeskommunal vei skal være mest mulig ensartet.
- Ekomtilbyderne skal få rask tilgang til tilgjengelige frekvensressurser for sine behov.

Valgfrihet på Internett

- Ekombrukere skal ha tilgang til innhold og applikasjoner over Internett etter eget ønske.
- Norge skal arbeide internasjonalt for å beholde Internett åpent og ikke-diskriminerende.

Sikre og robuste ekomnett

- Ekomnett og -tjenester skal være forsvarlig sikret mot uvær og feil.
- Ekomnett og -tjenester skal være forsvarlig sikret mot fysiske og logiske angrep.
- Det skal være trygt å kommunisere i ekomnettene.
- Ekomnettene skal kunne tilby framtidige tjenester for nødetatene.
- Ekomyndigheten skal veilede forvaltningen i kjøp av ekomtjenester til samfunnskritiske funksjoner.

Regulering som fremmer innovasjon og bærekraftig konkurranse

- Det skal være minst tre konkurrerende mobilnett.
- Ekombrukere skal raskt få tilgang til nye tjenester og teknologier.
- Det skal være lønnsomt å investere i ekom.
- Det skal være enkelt å være ekomkunde.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kjell-Idar Juvik, Tor Arne Bell Ljunggren, Sverre Myrli, Magne Rommetveit og Karianne O. Tung, fra Høyre, lederen Nikolai Astrup, Torill

Eidsheim, Nils Aage Jegstad og Helge Orten, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Åse Michaelsen og Morten Stordalen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Venstre, Abid Q. Raja, viser til Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet, som regjeringen har lagt frem for Stortinget. Komiteen viser også til den åpne høringen som ble avholdt i juni 2016, samt to seminarer 11. og 13. oktober. Komiteen viser til at formålet med denne meldingen er å presentere regjeringens overordnede politikk for hvordan vi i Norge kan utnytte IKT til samfunnets beste.

Komiteen viser til regjeringens fem utvalgte hovedprioriteringer i IKT-politikken og ser positivt på de områdene som trekkes frem som de viktigste å legge innsats i fremover.

Komiteen påpeker at vi står i et grunnleggende teknologisk skifte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet savner en grundigere drøfting av hvordan de teknologiske endringene påvirker norsk næringsliv og offentlig sektor.

Komiteen mener at de teknologiske endringene går stadig raskere og treffer flere og flere sektorer i samfunnet. Komiteen understreker at dette først og fremst åpner for store fremskritt, men at det kreves en aktiv politikk for å høste og fordele gevinstene og begrense ulempene. For at vi skal kunne høste gevinstene krever det at Norge ligger i front.

Digitaliseringen åpner også for konkurranse fra internasjonale aktører i nye sektorer, og for at makt kan flyttes fra nasjonale bedrifter og nasjonal politikk til globale selskaper. Utviklingen innenfor mediebransjen står som eksempel: Facebook har blitt Norges største mediekanal med betydelig kontroll over hvilken informasjon som spres, og en stor markedsandel i annonsemarkedet, uten at det betales betydelig skatt i Norge. Tilsvarende vil vi kunne se innenfor transport, hvor store aktører som Uber og Lyft i dag posisjonerer seg for å kunne bli mobilitetsleverandører med flåter av selvkjørende biler i konkurranse med kollektivtransport så vel som taxinæring. Innenfor energi posisjonerer Google og Tesla seg for et fremtidig strømmarked hvor en digital plattform kontrollerer et hybridssystem basert på lokal og sentral produksjon og distribusjon av kraft. Verdens beste universiteter tilbyr digital undervisning til alle, men til en kostnad. Innenfor helsetjenesten vil kombinasjonen av sensorer, selvtester og

digital kommunikasjonsteknologi bringe frem kommersielle, globale helsetjenester som konkurrerer med det offentlige på det norske markedet. I samtlige bransjer vil utviklingen innen roboter og kunstig intelligens føre til at maskiner vil kunne utføre oppgaver vi før overlot til mennesker.

Komiteen mener at denne utviklingen kan gi oss økt velstand, bedre tjenester, bedre ressursutnyttelse, økt produktivitet, bedre helse og økt sikkerhet. Men den gir også store muligheter for økte forskjeller.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at det er ubesvarte spørsmål knyttet til fordeling og regulering som meldingen ikke tar opp. Disse medlemmer savner en grundigere drøfting i meldingen av disse endringene og hvordan de vil kunne påvirke norsk nærings-, arbeids- og samfunnsliv.

Disse medlemmer viser til Innst. 164 S (2013–2014) og transport- og kommunikasjonskomiteens merknader, hvor regjeringen bes om å utarbeide en overordnet, langsiktig plan for utbygging og sikring av elektronisk kommunikasjon. Disse medlemmer viser også til merknader fra et flertall i komiteen som sier at planen må sikre at det legges til rette for at ulike teknologier og aktører i samspill kan bidra til måloppnåelse og innfri forbrukernes forventninger til elektronisk kommunikasjon i et langsiktig perspektiv.

Komiteen vil trekke frem at man i Norge har gjort mye riktig, og at vi på mange områder er kommet langt i å stimulere til en god og fremtidsrettet utvikling. Norge er i dag et av de mest digitaliserte landene i verden. Utviklingen har gått raskt, og innbyggerne og næringslivet vil forvente stadig mer digitalisering av både offentlige og private tjenester. Samtidig ser komiteen det slik at digitalpolitikken på en del områder har hengt etter samfunnsutviklingen. En stor utfordring har vært at digitalpolitikk er innvevd i det aller meste og de aller fleste politikk-områder. Komiteen ser det slik at meldingen gir en god oversikt over mange av de digitale utfordringene vi står overfor, noe som vil gi et godt grunnlag for det videre digitaliseringsarbeidet i Norge.

Komiteen mener vi har et godt utgangspunkt for digitalisering i Norge, men merker seg også at Norge har scoret middels på en rekke viktige parametere – i produktivitet, i effektivitet, i innovasjonsevne og i digitalisering av offentlig sektor.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser blant annet til World Economic Forums Global Information Technology Report 2015, der Norge ligger helt nede på en 24. plass på myndig-

hetenes bruk av teknologi og 30. plass på innkjøp av ny avansert teknologi. Disse medlemmer mener meldingen i for liten grad svarer på disse utfordringene og merknadene fra flertallet i Innst. 164 S (2013–2014). Disse medlemmer ser med bekymring på at flere rapporter, herunder BCGs «Digitizing Europe», peker på at andre land har mye høyere hastighet enn Norge, og understreker betydningen av en kraftfull digitalisering for norsk verdiskaping.

Disse medlemmer viser til at digitalisering må være hele regjeringens ansvar og må følges opp fortløpende. Digitaliseringspolitikken har hatt mange av de samme målsettingene i mange år. Vi lever nå i så raske endringer at dette må følges opp fortløpende.

Disse medlemmer ber derfor regjeringen om å fremme en årlig redegjørelse for Stortinget om Norges digitale vekst, etter modell fra Danmark. Disse medlemmer viser til at Norge står overfor dramatiske endringsbehov i årene fremover. Det skyldes at den oljedrevne økonomien er på hell, priser på importerte varer har gått opp, arbeidsinnvandringen går ventelig ned og globaliseringen vil sette press på norsk arbeidsmarked, men også åpne for nye muligheter. Regjeringens håndtering er avgjørende for Norges evne til omstilling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at World Economic Forums nyeste Networked Readiness Index plasserer Norge som nummer 4 av 139 land. Bare Singapore, Sverige og Finland er foran Norge. På digital infrastruktur rangerer WEF Norge som best i verden. Og på myndighetenes digitalisering er Norge godt plassert som nummer to i Europa og nummer én i Norden. Den siste Digital Economy and Society Index (DESI) fra EU plasserte Norge på andreplass bak Danmark. Dette viser etter flertallets mening at Norge har gjort mye riktig for å møte de teknologiske endringene og kunne høste gevinstene.

Komiteen viser til at Norge står overfor dramatiske endringsbehov i årene fremover. Det skyldes at den oljedrevne økonomien er på hell, priser på importerte varer har gått opp, arbeidsinnvandringen går ventelig ned og globaliseringen vil sette press på norsk arbeidsmarked men også åpne for nye muligheter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, mener at regjeringens håndtering og tilrettelegging for digitalisering er avgjørende for Norges evne til omstilling.

DEL II – IKT-politikk for en brukerrettet og effektiv offentlig forvaltning

Komiteen er enig i at en hovedprioritering i IKT-politikken bør være å sette brukeren i sentrum. Komiteen ønsker å trekke frem at produktivitetskommisjonen peker på store effektiviseringsgevinster som kan hentes ut i offentlig sektor. Målsetningen om å lage så gode og effektive løsninger at de aller fleste velger å benytte seg av disse, er overordnet og viktig. Mange av tjenestene innbyggerne i dag benytter seg av, fantes ikke for bare få år siden, og denne utviklingen vil fortsette. I et velferdssamfunn som Norge vil etterspørselen etter bedre offentlige tjenester øke kontinuerlig. Ansvar for virksomhetsutviklingen, herunder digitalisering, ligger hos den enkelte offentlige virksomhet og tilhørende sektordepartement.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at offentlig sektor bruker ca. 460 mrd. kroner per år i innkjøp, og ifølge Kommunal- og moderniseringsdepartementet blir det brukt ca. 16,6 mrd. kroner på IKT-innkjøp. Disse medlemmer er enige med Abelia som i høringsrunden ga uttrykk for at offentlig sektor og det norske samfunn må få mest mulig ut av disse investeringene. For å ivareta dette perspektivet må også innvirkningen på norsk næringsliv inn i vurderingene. Disse medlemmer mener Digital agenda i for liten grad adresserer næringslivets muligheter og savner en tydelig strategi for hvordan offentlige innkjøp generelt og IKT-innkjøp spesielt, kan bidra i utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv og bærekraftige arbeidsplasser.

Komiteen ser svært positivt på iverksatte tiltak knyttet til hvordan man bedre skal kunne oppnå digitaliseringsgevinster i alle ledd. I den sammenheng er komiteen opptatt av at arbeidet med å dra nytte av eventuelle synergieffekter styrkes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til høringsinnspill fra blant annet Abelia, hvor det heter: «Privat bruk av digitale verktøy gjør at innbyggernes forventninger om medvirkning, automatisering og smidighet i offentlig tjenesteyting stiger. Den offentlige tjenesteytingen er sterkt preget av lite samhandling mellom ulike sektorer og forvaltningsnivået. Det mangler insentiver til å imøtekomme brukernes behov i offentlig sektor, sammenlignet med det konkurranseutsatte næringsliv har. Disse medlemmer savner at dette ikke adresseres med mer konkrete handlinger.

Komiteen legger merke til at meldingen tar opp to viktige områder især som det skal arbeides med for at ønsket utvikling skal skje:

- Tilpasset regelverk for anskaffelser i offentlig sektor
- I større grad slippe private aktører til som leverandører av velferdsteknologi

Komiteen viser til at globale selskaper kan innta viktige posisjoner som markedsledende aktører på flere områder som grenser opp mot det offentlige tilbudet. Komiteen viser til at mindre og små selskaper i Norge har posisjonert seg som innovative og svært kompetente leverandører til denne ekspansjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at økningen i antall nye tjenester rettet mot innbyggerne har vært formidabel siden forrige stortingsmelding om IKT-politikk Meld. St. 23 (2012–2013) Digital agenda for Norge – IKT for vekst og verdiskapning, ble vedtatt i april 2013. Disse medlemmer viser også til regjeringen Stoltenberg II, som i 2012 presenterte «Digitaliseringsprogrammet for offentlig sektor» for å bidra til at IKT i offentlig sektor blir benyttet til å friggi ressurser og fremme produktivitet.

Komiteen registrerer at det både i stortingsmeldingen og i komitéhøringen ble pekt på at kompetansehevende tiltak må til i offentlig sektor, både for å bidra til økt rolleforståelse og for å sikre bedre innsikt i hvordan teknologi og digitalisering kan bidra til nye og mer effektive tjenester.

For å hjelpe statlige virksomheter i å lykkes med digitaliseringsprosjekter har Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 etablert Digitaliseringsrådet. Komiteen ser positivt på etableringen og ser frem til å se resultater fra rådets arbeid. Rådet skal blant annet bidra til bedre styring og gjennomføring av IKT-prosjekter ved å etablere et rammeverk for systematisk læring og dokumentasjon på tvers i staten. Det er frivillig for statlige virksomheter å bruke rådet. Komiteen viser til at i perioden januar til oktober 2016 behandlet Digitaliseringsrådet 13 saker. Ifølge rådets erfaringsrapport for første halvår 2016 har tilbakemeldingene fra etatslederne vært meget gode, og flere har sagt at de bruker rådene aktivt i det videre arbeidet, noe komiteen finner lovende.

Komiteen stiller seg svært positiv til økt bevissthet om både gjenbruk av allerede eksisterende løsninger og informasjon der meldingen viser til EUs «once only».

For å realisere en mer effektiv offentlig forvaltning som også oppleves som helhetlig for brukerne, registrerer komiteen at regjeringen gjennom Digital agenda peker på behovet for samordning og sektorovergrepene tiltak. Komiteen ser det også som viktig med sterkere styring og samordning der oppgaveutførelsen involverer flere virksomheter, forvaltningsnivåer eller sektorer. I meldingen trekkes Kommunal- og moderniseringsdepartementets ansvar som koordinator for digitalisering av offentlig sektor frem. Denne samordningsrollen skal også innebære identifisering av sektorovergrepene tiltak og initiere, koordinere og følge opp tverrgående tiltak. Videre vises det til at Difi er regjeringens fagorgan og skal sette rammer og være premissgiver for samordning og digitalisering av offentlig sektor. Komiteen mener Norge trenger et sterkt mandat for en bred, samlet IKT-politikk som samtidig ivaretar behovet for fleksibilitet og raske endringer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen har etablert Direktoratet for e-helse. Som myndighet og premissgiver på e-helseområdet skal Direktoratet for e-helse ivareta den strategiske styringen av den nasjonale IKT-utviklingen i helsesektoren. Flertallet ser svært positivt på arbeidet med tilrettelegging for en mer helhetlig tilnærming til IKT-utviklingen, slik at helse- og omsorgssektorens samlede ressurser benyttes mest mulig effektivt.

Komiteen ser at meldingen vil styrke digitalt førstevalg og arbeidet med digital selvbetjening og automatisert saksbehandling. Det blir fra flere hold pekt på at interaktive teknologier som smarttelefonen og tingenes internett kan endre offentlige tjenester på en fundamental måte. Innbyggerne vil ikke bare benytte seg av tjenestene, men også bli aktive deltakere i utformingen og leveransen av dem.

Et eksempel er hvordan smarttelefoner og sensorer gjør folk flest i stand til å ta egenmålinger eller selvtester for en rekke sykdommer. Slik mobil helse-teknologi kan gi folk en enklere og mer presis oversikt over egen helse, bedre oppfølging og medisinsbruk og spare ressurser for helsetjenestene ved at det blir færre kontroller og innleggelser.

Komiteen er opptatt av at myndighetene vurderer hvordan man best mulig kan legge til rette for at fastleger, helseforetak eller nødetater løpende skal kunne ta imot måledata fra innbyggerne.

Komiteen vil også trekke frem viktigheten av å etablere en nasjonal gjennomgående journalløsning for hele helse- og omsorgstjenesten. Komiteen har notert seg at realiseringen av «én innbygger – én

journal» er omfattende, men ønsker å vise til verdien av en slik løsning som både vil bidra til økt effektivitet og bedre tryggheten for pasientene gjennom forenklet og sikker informasjonsflyt.

DEL III – IKT-politikk for verdiskaping og deltakelse for alle

Komiteen viser til at det i stortingsmeldingen pekes på at norsk økonomi og næringsliv står overfor betydelige utfordringer, og at vår omstillingsevne vil settes på prøve. Komiteen mener dette fordrer innsats på flere områder. Komiteen er opptatt av at politikken må bidra til at arbeidsplasser blir skapt og at det stimuleres til en teknologiutvikling som vil komme hele samfunnet til gode. Utdanning, helse og samferdsel er særlig aktuelle områder. Komiteen vil i den sammenheng peke på verdien av å sikre en forvaltning som kan gi innbyggerne de beste tjenestene gjennom kompetente mennesker som utnytter teknologien på en måte som gir økt kvalitet i tilbudet. I tillegg ønsker komiteen å trekke frem viktigheten av at politikktutviklingen for det digitale skjer i et samspill både mellom de ulike forvaltningsnivåer, mellom de ulike sektorer, samt mellom det offentlige og det private.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at de teknologiske endringene går raskt, mens regulatoriske endringer går sakte. Dette sikrer at konsekvenser blir godt belyst, men kan også være et hinder for innovasjon. Flertallet viser til Finanstilsynet i Englands Sandbox-løsning, hvor man kan søke om å teste nye tjenester på reelle kunder i tre til seks måneder med friere regler og strengere tilsyn. Flertallet mener erfaringene fra England bør vurderes med tanke på lignende forsøk i Norge.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Venstre, mener at for næringsaktører er forutsigbarhet avgjørende, og for ny teknologi må myndighetene legge til rette for både fullskala testing og implementering. Dette gjelder særlig autonom teknologi, som selvkjørende kjøretøy og utvidet bruk av kunstig intelligens.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Dokument 8:99 S (2015–2016) om å legge til rette for autonome kjøretøy og skip. Disse medlemmer viser til forslaget hvor regjeringen bes gjøre en bred vurdering av nødvendige lovendringer for å legge til rette for autonome kjøretøy og skip. Disse medlemmer

viser også til at Europaparlamentet nå behandler forslaget «Draft report with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics», og etterlyser en bredere gjennomgang av hvordan vi kan dra nytte av autonomi og kunstig intelligens, innenfor trygge rammer.

Komiteen merker seg at næringslivet selv peker på at bevisstheten om digitaliseringsbehovet er tilstede, men at den ofte ikke er sammenfallende med evnen til satsning og implementering. Komiteen finner slike signaler viktige å ta med i regjeringens pågående arbeid med å bidra til å styrke næringslivets konkurransekraft og legge til rette for en smidig omstilling. Den digitale økonomien vil kunne bidra til vekst og sysselsetting, og digital teknologi gjør at selv små bedrifter kostnadseffektivt kan nå et stort antall kunder. Dette åpner for et stort potensial for norsk næringsliv, som består av over 95 pst. små og mellomstore bedrifter. Komiteen merker seg at det fortsatt finnes en del hindringer for fri flyt av digitale tjenester over landegrensene, og at dette er bakgrunnen for EUs arbeid med en strategi for det digitale indre marked.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet forutsetter at det legges til rette for at offentlig og privat sektor samarbeider. Disse medlemmer mener det offentlige ikke vil makte å utvikle all infrastruktur og alle digitale tjenester selv. Å samarbeide med en offensiv offentlig helsetjeneste kan også gi norske bedrifter et kritisk fortrinn for å lykkes og vokse globalt.

Disse medlemmer mener det må sikres at også interessene til eksisterende og fremtidig næringsliv ivaretas i gjennomføringen av digitaliseringsarbeidet i det offentlige. Disse medlemmer mener tilgjengeliggjøring av så mye offentlig data som mulig i en anonymisert og strukturert form, med tilhørende APIer bør vurderes.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener nye selskaper innen delingsøkonomi som Uber, Airbnb, og Haxi fordrer at staten tar offensive grep for å legge disse under offentlige reguleringer som er nødvendig for å sikre likeverdige konkurransevilkår.

Dette medlem mener at det også er viktig at staten fortløpende følger nøye opp slike nye selskaper, slik at de opererer i tråd med norsk lov.

Komiteen viser til at høyteknologisamfunnet vil kreve høy kompetanse i alle ledd. For å sikre at Norge blir et gjennomgripende smart samfunn er komiteen også opptatt av at det legges til rette for tidlig adopsjon av teknologi som vil kunne gi oss for-

trinn og styring over vårt eget lands utvikling. Norge har potensial og et godt utgangspunkt for å kunne være et foregangsland. Når initiativ blir tatt i EU, er det viktig at man nasjonalt allerede er rigget til å debattere, analysere og ikke minst påvirke løsningsforslagene som kommer opp på den internasjonale og den europeiske digitale agenda. Komiteen finner det derfor gledelig å se at det i meldingen trekkes frem viktigheten av at digitaliseringsarbeidet i Norge innrettes slik at det vil virke sammen med de europeiske løsningene.

IKT-kompetanse og arbeidsliv

Komiteen viser til at digitalisering nå treffer hele samfunnet, også de tungt regulerte sektorene transport, helse, utdanning og matproduksjon. Dette gir enorme muligheter til økt velstand, men også store sjanser for økte forskjeller.

Komiteen mener en økt satsing på kompetanse er avgjørende, både for dem som skal inn i arbeidslivet, og dem som allerede er i det.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil trekke frem at det i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016 ble prioritert til sammen 200 studieplasser innen IKT og helse, herunder 65 innen IKT-sikkerhet. Tall fra samordna opptak indikerer flere søkere til informatikkstudiet i 2016 enn tidligere, mens det har vært en nedgang generelt for søkingen til realfag og teknologi i 2016. Flertallet ser det som svært viktig at studietilbudet innen IKT er av høy kvalitet, og at det stimuleres til økt prioritering av kunnskap relatert til digitalisering i hele utdanningsløpet.

Flertallet ser at det i Digital Agenda pekes på flere viktige tiltak for å sikre god tilgang på avansert IKT-kompetanse. Et av områdene som trekkes frem, er viktigheten av å heve kompetansen på koding og programmering for blant annet å kunne motivere flere elever til å velge studier innenfor teknologifagene. Flertallet ønsker å vise til Meld. St. 28 Fag - Fordypning - Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet, der forutsetningene for fagfornyelsen og videreutviklingen av de grunnleggende ferdighetene etableres. Flertallet har merket seg at det i denne meldingen pekes på at de grunnleggende ferdighetene, deriblant de digitale ferdighetene, skal videreutvikles. Det trekkes også frem at det skal bli tydeligere hvilke fag som har ansvar for ulike sider ved ferdighetene. Flertallet er opptatt av at programmering som innhold i eksisterende fag vil bli vurdert som et resultat av denne prosessen. Flertallet vil vise til at 155 skoler fordelt på 55 kommuner allerede er i gang med treårig pilotprosjekt med programmering som valgfag.

Vi må sette barna våre i stand til å skape teknologi, ikke bare forbruke den.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, ønsker å vise til at koding og programmering i norsk skole er en ny prioritering. Norge har dessverre ikke hittil bygget opp nok lærerkrefter til at det vil være hensiktsmessig å innføre disse fagene som obligatoriske. Flertallet ser det som hensiktsmessig å fortsette arbeidet med å tilby koding og programmering som valgfag og samtidig sørge for å heve kompetansen også knyttet til lærerkreftene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet Senterpartiet og Venstre mener at koding/programmering bør inn i grunnskoleskolen – for alle, ikke bare som et valgfag. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstrepartis merknad i Innst. 19 S. Disse medlemmer viser til at rapporten «Dimensjonering av avansert IKT-kompetanse» gjennomført av Damvad og Samfunnsøkonomisk analyse på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2014, peker på at 1 av 4 IKT-stillinger kan stå ubesatt i 2030. Norge har et sterkt behov for mer IKT-kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener Norge trenger mange flere teknologikyndige mestere og mastere, og etterlyser et utstyrsloft i yrkesfagene og flere IKT-studieplasser. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2017, hvor Arbeiderpartiet vil starte en opptrappingsplan for oppdatering av utstyr til yrkesfagskolene. Det foreslås en støtte på 100 mill. kroner til dette i budsjettet for 2017. Arbeiderpartiet vil ha 3 000 nye studieplasser i 2017, med vekt på lærerutdanning, helse- og sosialfag, IKT, teknologi og realfag. Det foreslås en bevilgning på 152 mill. kroner til dette formålet. 1 000 av disse plassene skal øremerkes IKT-relaterte studier innen teknologi og realfag.

Disse medlemmer mener Norge trenger en kompetansereform i arbeidslivet. Uten en ekstraordinær innsats for å bygge nødvendig kompetanse i hele bredden av befolkningen er risikoen stor for at endringene skyver hele yrkesgrupper ut av arbeidslivet, og at både ledighet og lønnsforskjeller øker. Trepartssamarbeidet må mobiliseres for å få dette til, og staten må ta sin del av ansvaret.

Disse medlemmer viser til at regjeringen ligger på etterskudd i å sikre nødvendig kompetanse

for å møte det teknologiske skiftet, og viser til forslag i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen følger opp Stortingets anmodning i Innst. 266 S (2014–2015) om å legge frem en stortingsmelding om industriens rammevilkår. Forslaget kom opprinnelig fra Kristelig Folkeparti i Dokument 8:28 S (2014–2015). Flertallet viser til innstillingen fra Stortinget, som sier at skal industrimeldingen skal ta for seg utvalgte, sentrale tema av betydning for norsk industris konkurransekraft på sikt.

Aktuelle tema vil være:

- teknologiske endringer (inkludert digitalisering) og deres innvirkning på industrien, klima- og miljøutfordringer (det grønne skiftet)
- industriens rolle
- avtagende oljerelatert aktivitet og tilgangen på kompetent arbeidskraft

Meldingen tar utgangspunkt i norske forhold, men flertallet kjenner til at det blir samarbeidet tett med EU i konkrete prosesser relevant for meldingen.

Datadrevet innovasjon og verdiskaping

Komiteen er opptatt av at samspillet mellom offentlig og privat sektor styrkes. Stortingsmeldingen presiserer at det offentlige i utgangspunktet ikke selv skal gjøre det som markedet kan gjøre bedre og mer effektivt. Komiteen er opptatt av at disse grenseoppgangene gjennomgås, og ser også positivt på at regjeringen har etablert en arbeidsgruppe som skal se på tiltak for å bedre konkurransen mellom offentlig og privat sektor. Komiteen er kjent med at arbeidsgruppen skal levere sin rapport i januar 2018, og vil i den sammenheng trekke frem viktigheten av at offentlige virksomheter i mellomtiden oppfordres til å utvikle en «sourcing-strategi», slik regjeringen i meldingen peker på muligheten for. På denne måten vil virksomhetene bedre kunne ta stilling til hva det offentlige selv skal utføre, og hva som bør overlates til markedet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ser at for å kunne videreutvikle offentlig sektor er det nødvendig å få innsikt i hva som faktisk fungerer. Med en digitalisert offentlig sektor kan effekten av nye tiltak eller arbeidsformer vurderes raskere og mer presist enn tidligere. Flertallet er opptatt av at det blir vurdert ulike incentiver for at data fra tjenestesektoren kan

benyttes i arbeidet med å komme frem til hvilke tiltak som er mest effektive i helsesektoren og utdanningssektoren og for å styrke lokal økonomisk vekst.

Komiteen ønsker å trekke frem at alle kommuner bør ha et veiledningstilbud til innbyggere som har behov for hjelp til digital deltagelse. Komiteen kjenner til at et konsept for dette vil bli utviklet i samarbeid med KS og statlige virksomheter med mange innbyggerrettede tjenester. Komiteen ser positivt på dette og ser det som hensiktsmessig at nasjonalbiblioteket, fylkesbibliotekene og relevante fagorganisasjoner involveres i prosessen, men at kommunene selv beslutter hvordan tilbudet best kan organiseres lokalt.

Komiteen viser til at skolebibliotekene er en læringsarena i og på tvers av alle fag og et samlingspunkt for bruk av digitale læringsressurser.

Komiteen vil understreke viktigheten av skolebibliotekene som en inkluderingsarena som bidrar til å utjevne digitale skiller, og som fremmer personlig vekst hos den enkelte elev.

Komiteen mener det er viktig at også skolebiblioteket løftes inn som en bidragsyter til økt digital deltagelse i hele befolkningen.

Digitalisering i mediesektoren

Komiteen ser at meldingen peker på de store økonomiske og strukturelle konsekvenser digitalisering har hatt for mediebransjen. Norge er i den teknologiske verdenstoppen, både i nettbruk og når det handler om hvor mange som eier egne digitale enheter. Det er et fantastisk utgangspunkt for digitalisering, men byr også på noen svært krevende utfordringer. Utviklingen går raskt, og der TV i mange år ble sett på som den viktigste kilden til nyheter, er det nå Internett som er vårt mest brukte nyhetsmedium. Media har i Norge hatt en viktig rolle i å bidra med balansert og korrekt informasjon og kunnskap. Når meningsmangfoldet nå økes og dras over til flere kanaler, er komiteen opptatt av at dette vil utfordre innbyggernes rett til å være en velinformert samfunnsborger, paradoksalt nok gjennom at informasjonstilgangen blir enorm. Dette, i kombinasjon med at de nye meningsbærerne ikke har de samme krav til nyhetsformidling som media, har utfordringer.

Komiteen ser frem til at regjeringen legger frem sine forslag til løsninger som best vil kunne møte forventningene om å legge til rette for at mediens demokratiske funksjon ivaretas.

Komiteen mener endringene i norske mediehus skjer fort og er dramatiske. Komiteen mener at utviklingen må følges nøye, og at tiltak for å sikre mediemangfoldet i Norge må vurderes.

Personvern og sikkerhet

Samtidig som viktige personvern- og sikkerhetsprinsipper settes under press i den digitale verden og sårbarheten kan øke med digitalisering, ser man også at ny teknologi kan gi styrket personvern og mindre sårbarhet om den brukes riktig.

Komiteen er glad for å se at personvern trekkes frem som en av hovedprioriteringene i IKT-politikken, og at det settes mål om at personvern skal være en integrert del i utvikling og bruk av IKT. Samtidig ønsker komiteen å vise til at personvernutfordringer er internasjonale, og at det i den sammenheng er svært viktig for Norge å følge debatten og utviklingen i utlandet. I tillegg vil komiteen trekke frem de interessekonflikter som kan oppstå mellom personvern og forskning. Her er komiteen opptatt av at det etterstrebes å finne ivaretagelse av personvernet samtidig som det legges til rette for forskning. Komiteen vil i denne sammenheng også trekke frem viktigheten av en sunn tilnærming til videre bruk av offentlige data. Åpne offentlige data vil være svært viktig for en rask og god digital utvikling innen flere sektorer, og komiteen ser positivt på at regjeringen ønsker å styrke dette arbeidet.

Arbeidet med IKT-sikkerhet følger opp Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet (2012) og tar utgangspunkt i de fire beredskapsprinsippene: ansvar, nærhet, likhet og samvirke. Dette innebærer at den enkelte virksomhet selv har ansvaret for å forebygge og håndtere uønskede hendelser innenfor egen virksomhet. Komiteen har notert seg at etter at Digital agenda ble lagt frem, har Justis- og beredskapsdepartementet igangsatt arbeidet med utvikling av en ny stortingsmelding om samfunnssikkerhet. Komiteen ser det som svært viktig at det legges frem forslag for Stortinget om hvordan vi i fremtiden skal følge opp arbeidet med digital sårbarhet og IKT-sikkerhet.

Komiteen ønsker at sårbarheten ved et stadig mer digitalt samfunn belyses. I den digitale verden skjer endringene stadig hurtigere, og det er krevende å sørge for at lovverket er tilpasset utviklingen. Det er av stor viktighet at samfunnets behov ivaretas med en tydelig ansvarsfordeling og evne til rask iverksettning av nødvendige tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet registrerer at regjeringen drøfter personvern i en digital verden på en summarisk måte.

Komiteen erkjenner at økt digitalisering av både offentlige og private tjenester har medført et press på den enkeltes muligheter til eller ønske om

anonymitet. Likevel konstaterer komiteen at utviklingen har medført et stort tomrom for brukere av digitale tjenester til å sikre og beskytte identitetsopplysninger fra uønsket bruk. Stadig flere leverandører yter gratis tjenester i bytte mot personopplysninger som blir registrert ved enkelt nettbruk. Ikke alle er klar over personopplysningenes verdi eller hvor de lagres. Det at digitale spor og digital adferd har fått en så stor egenverdi, øker også faren for misbruk eller uønsket kartlegging.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at å styrke og beskytte personvernet til landets innbyggere ikke er en oppgave Norge kan løse alene. Mange av tjenestene som benyttes i dag, kjenner ingen landegrenser, noe som er utfordrende. Store deler av dette arbeidet mener disse medlemmer best ivaretas gjennom et tett internasjonalt samarbeid. Disse medlemmer mener det er svært positivt at regjeringen i meldingen understreker at den vil fortsette å føre en aktiv europapolitikk på det digitale området.

Disse medlemmer ønsker i tillegg å trekke frem verdien av opplysningsarbeid nasjonalt for å sikre at den enkelte bruker har god kjennskap til hvordan man best kan ivareta sine persondata i møte med stadige nye digitale tjenester.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener Digital agenda ikke svarer fyllestgjørende på disse utfordringene. Det bør etter disse medlemmers syn utarbeides en tydeligere og mer brukervennlig erklæring om hvordan den enkelte bruker kan ivareta sine persondata i møte med stadige nye digitale tjenester.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Venstre, mener det må prioriteres å styrke og beskytte personvernet til landets innbyggere.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at meldingen kun adresserer kunstig intelligens i en faktaboks. Automatisering og kunstig intelligens har et enormt potensial for å øke produktiviteten i samfunnet, særlig i offentlig sektor.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Venstre mener at for at dette skal komme hele samfunnet til gode, må vi ha klare kjøregler, både i form av tilgjengeliggjort data og i vår personvernlovgivning. Flere har derfor tatt til orde for en «rett til forklaring», som blant annet innebærer

at det ved bruk av algoritmer må sikres sporbarhet, slik at man i ettertid kan forklare og sannsynliggjøre hvorfor utfallet oppstod. Som en rettighet bør man alltid kunne påklage en avgjørelse til et menneske. Deler av disse rettighetene er dekket av EUs personvernforordning, men selve retten til forklaring er uklar.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet etterlyser en tydeliggjøring av brukere og borgeres rett til forklaring og innsyn ved algoritmiske beslutninger.

Disse medlemmer savner også en vurdering av hvordan anonymiserte data kan benyttes for å trene opp kunstig intelligens og skape næringsvirksomhet i Norge.

Disse medlemmer understreker at registerdata er et annet sett persondata som har andre utfordringer. Det bør sikres tilgang til registerdata for å kunne balansere forskningshensyn og det kunnskapsbehovet som samfunnet har.

Disse medlemmer mener systemene for innhenting av registerdata ikke må gjøres så tungvinte at de er til hinder for viktig forskning når det ikke er særlige personvern hensyn som skal ivaretas. Reservasjonsrett for enkeltindivider i store dataregistre bør kun innføres når særlige hensyn tilsier behov for dette, ikke som en generell regel.

Disse medlemmer viser til Lysneutvalgets gjennomgang og funn, som viser at tilsynene som skal forebygge gjennom å føre kontroll med sårbarhetsreducerende tiltak, har for lav IKT-sikkerhetskompetanse og/eller lav kapasitet til å gjennomføre tilsyn.

Samtidig hevder NRK at Norge outsourcer IT-oppdrag for over 30 mrd. kroner til utlandet. Disse medlemmer er bekymret for kompetanseflukten dette medfører, at sårbarheten øker, og at personvernet kan settes i fare. Disse medlemmer mener Norge som et av verdens mest digitaliserte land må styrke sitt arbeid med sikkerhet og sårbarhet og være i forkant av utviklingen. Det framgår til stadighet at utedkommende prøver å få tilgang til offentlige nettsider og registre. Disse medlemmer mener dette er bekymringsfullt, og krever handling fra myndighetsorganer.

Disse medlemmer mener det er behov for en nasjonal kompetansestrategi for IKT-sikkerhet, herunder innføring av krav til IKT-sikkerhet i alle IKT-bachelorgrader.

Komiteen mener de teknologiske endringene vil kunne gi mange et mer spennende arbeidsliv med færre rutineoppgaver og mer kreativitet samt et tryggere arbeidsliv med færre ulykker. For andre vil det bety helt nye arbeidsoppgaver og for noen helt nye

jobber. Komiteen mener teknologiendringer vil stille krav til at de fleste av oss trolig vil endre både jobber og yrker flere ganger enn noen generasjon før oss.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener vi må gjøre livslang læring til en del av den norske modellen, slik at det ikke bare er du og jeg som arbeidstakere som må ta ansvar, men at både arbeidsgivere og staten gjør det samme. Slik skaper vi i fellesskap trygge jobber i et arbeidsliv i endring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at både utredning om Digitalt grenseforsvar (DGF) – utvalget Lyse II 26. august 2016 og NOU 2016:19 – Samhandling for sikkerhet. Beskyttelse av grunnleggende samfunnsfunksjoner i en omskiftelig tid påpeker dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til økende utfordringer på cyberområdet, der man ser at trusselbildet ofte kan være vanskelig å definere. Dette er et av de største faremomentene på dette feltet.

Flertallet viser til at de nylig opprettet cyberenhetene i Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Forsvarets etterretningstjeneste (E-tjenesten) og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) får et cyberkoordineringssenter. Dette skal gi en mer effektiv flyt og deling av informasjon – og dermed også en bedre håndtering av cyberangrep.

Flertallet ønsker å trekke frem at sektoriell tenkning knyttet til digitalisering vil kunne føre til at man ikke får benyttet seg av de synergier som kan ligge i å legge til rette for et bedre tverrsektorielt samarbeid, og kanskje spesielt når det kommer til sikkerhet og sårbarhet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti opplever at ansvaret for digital sikkerhet er fragmentert og preget av noe silotenking som potensielt kan gi mye dobbeltarbeid og således mulig sløsing med felleskapets midler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om samfunnssikkerhet, som tar opp i seg flere aktuelle problemstillinger som har blitt belyst den senere tid.

Flertallet ser at det gjennom stordata-analyser benyttes nye metoder for å finne mønstre og sammenhenger i store datamengder fra flere ulike typer

kilder. Slike analyser brukes ifølge Digital agenda foreløpig i liten grad i norsk offentlig sektor.

En viktig utfordring er at personvernprinsippene om formålsbestemthet og dataminimalisering lett står i strid med stordata-analysens mål om å finne sammenhenger man ikke så for seg på forhånd, ved å bruke data man ikke visste var relevante. Flertallet er opptatt av at det avklares hvordan offentlige virksomheter skal praktisere eller tillempe dagens personvernprinsipper ved bruk av stordata-analyser.

Flertallet ser fram til at regjeringen høsten 2016 vil fremme en samfunnssikkerhetsmelding. Denne vil kunne gi et godt beslutningsgrunnlag for videre arbeid med sikkerhet og sårbarhet. Flertallet mener at det etter fremleggelse vil være naturlig å vurdere effekten av de ulike lovendringene de siste årene, samt også se på behovet for revideringer knyttet til digital sikkerhet og ikke minst sårbarhet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til eksempel innen helseforetakene der regjeringen nå legger opp til at pasientdata kan bli håndtert av utenlandske selskaper. Dette er en utvikling som dette medlem ikke støtter, og dette medlem vil spesielt trekke frem personvern hensyn i denne sammenheng.

DEL IV – Ekom

Komiteen mener at sterke ekomnett er en forutsetning for en samlet digital politikk, og at det derfor er fordelaktig at stortingsmeldingen Digital agenda for Norge behandles i transport- og kommunikasjonskomiteen, og at denne sammenhengen dermed tydeliggjøres.

Komiteen viser til at selv om World Economic Forum har rangert Norge på 5. plass blant land i verden med god infrastruktur, er det fremdeles ikke god nok dekning i alle deler av landet. Komiteen er opptatt av at ulikhetene her minskes raskest mulig for å sikre god kvalitet på tjenester og åpne muligheten for deltakelse i digitaliseringsgevinstene for alle i samfunnet vårt. Komiteen ser positivt på regjeringens ambisjon om å sikre 100 Mbits til alle deler av landet og oppfordrer til at det tas en grundig gjennomgang av hvilke insentiver som best vil kunne bidra til raskest mulig måloppnåelse, med et helhetlig ekomnett som ivaretar sårbarhet og beredskap.

Komiteen understreker at tilgang til og bruk av Internett og IKT utgjør den største teknologiske og sosiale endringen, uten sidestykke, siden industrialiseringen. Den teknologiske revolusjon rommer mange nye muligheter. Komiteen understreker behovet for at nettnøytralitet forblir et felles mål i framtiden. Mange mennesker vil ikke ha samme tilgang som flertallet hvis det ikke legges til rette for at alle i samfunnet kan oppnå nødvendig digital kompe-

tanse, det være seg som arbeidstakere, brukere av tjenester eller produsenter av nye tjenester.

Selv om økt digitalisering har mange gode sider som økt effektivisering og produktivitet, må det være helt klare strategier for å motvirke at det oppstår nye sosiale skiller mellom dem som har og dem som ikke har slik kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til innspill fra Nasjonalt breibandråd med flere som sier at ambisjonene for bredbåndutbygging er altfor lave. En ensidig tro på en markedsdrevet utbygging vil kunne medføre et digitalt klasseskille hvor 10–15 pst. av befolkningen ikke vil få samme digitale muligheter som resten.

Disse medlemmer mener planen svekkes ved at den ikke rommer en ambisiøs angivelse for når de resterende husstander kan få høyhastighets bredbånd, men bare inneholder en langsiktig plan om at alle husstander skal ha høyhastighets bredbånd.

Disse medlemmer mener det er en nasjonal oppgave å sikre høyhastighets bredbånd til alle landets husstander. Disse medlemmer understreker at god bredbånddekning er en viktig samferdselsoppgave. Disse medlemmer mener det må brukes mer offentlige midler for å nå målet om 100 Mbit/s til alle landets husstander. Det vises i denne sammenheng til at EU-kommisjonen vil at alle husstander skal kunne få bredbånd med en hastighet på minst 100 Mbit/s innen 2025 – og det skal være mulig å oppgradere til en hastighet på én gigabit. Disse medlemmer mener Norge bør være i forkant av dette, og mener det må settes inn tilstrekkelig med ressurser for å nå dette målet. Disse medlemmer viser til at det i 2016 var bevilget 126,5 mill. kroner på kap. 1380 post 71 Tilskudd til bredbåndutbygging. Total ble det søkt om hele 465 mill. kroner i 2016, noe som viser at det er et betydelig behov for økt støtte i årene fremover for å nå målet om utbygging til alle landets husstander. Disse medlemmer mener at man må få en mer langsiktig og forpliktende plan for å nå målet, og mener derfor at dette området også må inn i den nasjonale transportplan for 2018–2029.

Disse medlemmer viser for øvrig til Innst. 238 S (2015–2016) i Dokument 8:36 S (2015–2016) hvor flertallet i energi og miljøkomiteen vektla følgende:

«Komiteen viser til statsrådets svarbrev til komiteen 2. februar 2016, og er enig i statsrådets påpeking om Invest in Norways signal om at «?(...) fiber-nettet er en betydelig utfordring. Dette gjelder både utenlandsforbindelsene, som oppfattes som for få, og stamnettet for fiber internt i Norge'»

Det heter videre:

«Komiteen mener derfor det er avgjørende at Norge sikrer utbygging av mørk fiber, slik at dette ikke fortsetter å være et etableringshinder for store aktører som vurderer å etablere seg i Norge. Komiteen mener det er et betydelig potensial for at koordinering av det offentlige datalagringsbehov kan gi store ringvirkninger ved etablering av datasentre. Mengden data i offentlige etater øker kraftig, og man vil ha behov for nye lagringsfasiliteter. Komiteen fremmer følgende forslag:

'Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det offentlige datalagringsbehov blir bedre koordinert.'»

Disse medlemmer forutsetter at regjeringen fortsatt legger disse føringene til grunn for sitt arbeid med Norges digitale framtid.

Komiteen er opptatt av at det legges til rette for en utbygging av digital infrastruktur som ivaretar brukernes behov for fleksibilitet, men samtidig gir stabilitet for investeringene i det norske ekommerket.

Komiteen legger merke til at det har vært en positiv utvikling innen datasenteretableringer og -konsolideringer i Norge. Flere nasjonale aktører har etablert nye datasentre som et ledd i utvidelser og konsolideringer. Komiteen er glad for at regjeringen har anerkjent at store datasentre er en ny form for kraftkrevende industri, og at store datasentre fra 1. januar 2016 fikk redusert elavgift med 0,48 øre/kWh. Kombinert med stabile geologiske, klimatiske og politiske forhold er dette et godt utgangspunkt for å tiltrekke seg flere internasjonale datasenteraktører. Det er også et viktig insentiv for å konsolidere eksisterende datasentre i større enheter og slik kvalifisere for redusert avgift.

Komiteen ser at utbygging av høyhastighetsnett har vist seg preget av til dels store variasjoner i enkeltkommuners tilrettelegging for en effektiv utbygging. Gebyrer og lokale kostnader har vist seg å få direkte innvirkning på kommersielle aktørers vurderinger av potensielle utbyggingsprosjekter. Komiteen ser det derfor som vesentlig at staten bidrar til at det kan gis tydeligere føringer for kommunenes muligheter til å styre lokale graveregler, gebyrstrukturer og -størrelser samt tilgang til fysisk infrastruktur.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil i denne sammenheng peke på at en ny nasjonal graveforskrift ennå ikke er på plass, noe disse medlemmer mener er uheldig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig

Folkeparti og Venstre, er opptatt av at det sikres en teknologinøytral utvikling av ekomnettene som også kan bidra til mer samspill mellom de ulike aktørene og stimulere til økt innovasjon. Mengden datatrafikk på mobil har vært sterkt økende, og det mobile bredbåndsnettet spiller en stadig større rolle for å kunne møte innbyggerne og næringslivets forventninger om nettilgang der man bor, ferdes og arbeider. Flertallet mener derfor at det bør ses nærmere på hvilke tiltak og eventuelle incentiver som er nødvendig for raskest mulig å oppnå et høyhastighetsnett bestående av en optimal kombinasjon av ulike typer bredbåndsteknologi og utvidet bruk av eksisterende infrastruktur.

Flertallet har sett positivt på etableringen av Bredbåndforum og har tro på at det vil kunne være hensiktsmessig med et fagforum bestående av ulike aktører, med mandat til å skulle vurdere og anbefale løsninger på relevante problemstillinger som oppstår knyttet til utbygging. Flertallet ønsker imidlertid også å fremme, som ministeren selv har påpekt, at myndigheten bør vurdere ytterligere regulatoriske virkemidler for å få fart på arbeidet med moderniseringen av kobbernettet.

Utviklingen innen elektronisk kommunikasjon har gått svært raskt, og markedene er i endring. Flertallet ser det som viktig at Norges proaktive rolle ivaretas. Flertallet viser til at det overordnede tilsynsarbeidet knyttet til ekom i dag ivaretas av Nkom. Nkom har flere roller, herunder tildeling av frekvensspekter og tilskuddsmidler, reguleringsmyndighet, og tilsynsmyndighet, og skal være en strategisk rådgiver. Videre vises det til at allmenne konkurransehensyn også reguleres av Konkurransetilsynet, og at Difi er utpekt som regjeringens «spyspiss» innen digitalisering og er også en strategisk rådgiver. Når det gjelder rollen som pådriver for en mest mulig forbrukervennlig ekominfrastruktur og et best mulig tilbud til innbyggerne, kan dette ansvaret synes noe uklart, ettersom også forbrukerråd og -ombud har en viktig rolle. Flertallet ser det derfor som hensiktsmessig å vurdere om det kan hentes ut samfunnsmessige gevinster gjennom å se på samspillet mellom de ulike aktørene innenfor ekomområdet spesielt.

Flertallet ser at internasjonale aktører etablerer seg i Norge. IBM åpnet nettopp et av sine 48 globale skysentre, for den nordiske regionen, i Norge. Dette viser at tiltakene som regjeringen har gjennomført, virker. I tillegg er det lagt opp til enda gunstigere avgiftsincentiver for datasentre gjennom budsjettet for 2017.

Komiteen vil understreke at tilskudd har vist seg å være avgjørende for fremdrift av bredbåndsutbyggingsprosjekter flere steder i landet, ikke minst knyttet til synergieffekter der tilskudd har vist seg å

utløse ytterligere investeringer og stimulere til økt innsats lokalt.

Nkom fikk i 2014 ansvaret for tildelingen av tilskudd til bredbåndsutbyggingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ser at dette har bidratt til en bedre utnyttelse av midlene og at midlene brukes der det trengs mest, uavhengig av fylkesgrenser. Flertallet ser for seg at dette er et viktig arbeid også videre, der man ser på samspillet mellom kommune-, fylkes- og statlig nivå for best å ivareta at tilskuddene er målrettet og bidrar til raskest mulig utbygging av et helhetlig ekomnett.

Flertallet er opptatt av at det bygges ut et transportnett som blir et reelt selvstendig alternativ til det som i dag eies av Telenor. Dagens infrastruktur er nødvendig sårbar rent beredskapsmessig, i tillegg til at rene konkurranse- og forbrukerhensyn tilsier at det er formålstjenlig med flere alternative transportnett. Flertallet ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan en kan stimulere til at dette kan realiseres, fortrinnsvis med utgangspunkt i eksisterende alternative fibernet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil at næringslivet og privatpersoner i hele landet skal sikres fullverdig høyhastighetsbredbånd. Dette medlem vil vise til Senterpartiet sine siste års alternative budsjetter der partiet har foreslått vesentlig høyere beløp til bredbåndsutbygging enn hva regjeringen har lagt opp til. Senterpartiet mener den digitale allemannsretten må realiseres for ikke å skape økende digitale klasseskiller, og den er en forutsetning dersom Norge skal fortsette en ytterligere digitalisering.

Dette medlem vil også vise til at mobildekning med rask datakapasitet blir mer og mer viktig. Staten bør også være seg sitt ansvar bevisst i denne saken, ved å bidra til utbygging av driftssikkert mobilnett med høy datakapasitet i hele landet.

Fiberkabel til utlandet og utvikling av ny industri

Komiteen mener at en styrket fiberinfrastruktur mot utlandet er viktig for etablering av storskala datalagringscentre i Norge, og at det vil kunne tiltrekke seg internasjonale etableringer. Skal Norge f.eks. ta ut potensialet som lokaliseringsland for datalagringscentre, vil tilgang på svart fiber være en viktig vurdering. Det vil også være viktig ut fra rene forbrukerhensyn, trygghetshensyn og næringshensyn.

Komiteen viser til at dersom Norge skal ha mulighet til å konkurrere om nye store datasenteretableringer, er det nødvendig at myndighetene har en

offensiv rolle og legger forholdene til rette også gjennom bruk av nasjonale virkemidler for å få etablert fiberkabler til utlandet der det er hensiktsmessig.

Skal Norge f.eks. ta ut potensialet som lokaliseringsland for store datalagringscentre vil tilgang på svart fiber være en viktig vurdering.

Komiteen ser frem til presentasjonen av kartleggingsarbeidet for grensekryssende fiberkapasitet og tilgang til mørk fiber innenlands. Dersom staten eller markedet skal forbedre situasjonen, må beslutningsgrunnlaget være riktig og gi god innsikt.

Etableringer i våre naboland har vist at lokale myndigheters innsats har vært betydelig ved etablering av de store datasentrene der. Komiteen ønsker derfor i denne sammenheng også å fremheve verdien av kommunenes rolle som en god tilrettelegger. Både arealtilgang, rask saksbehandlingstid og et forutsig-

bart skattenivå er vesentlige elementer i det at Norge skal fremstå som en attraktiv lokalisering for nye store datasentre.

Komiteen ser betydningen av at det utarbeides en strategi for utvikling av store datasentre i Norge.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til meldingen og ber Stortinget gjøre slikt

vedtak:

Meld. St. 27 (2015–2016) – om Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet – vedlegges protokollen.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 15. november 2016

Nikolai Astrup

leder

Torill Eidsheim

ordfører